

Apró közlemények

1. Bajuszvirág [*Epipogium aphyllum* (Schm.) Sw.] a Zselichen

Tizenéves természetbúvárokból verbuválódott társaságunk 2001. június 31. és július 7. között a XXVII. Természetvédelmi és Ornitológiai Tábor keretében a Baranya megyei Kán település határában a hazánkban ritka bajuszvirág (*Epipogium aphyllum*) állományára bukkant. A település Szentlőrinc-től 15 km-re északra fekszik a Zselici-dombság és a Mecsek hegység találkozásánál. A főként büккеlegyes gyertyános-kocsánytalan tölgyessel határolt völgyből egyik nap északi irányba indultunk el és a falu legutolsó házatól körülbelül 90-100 méterre az út mellett egy mély bevágású völgyben, az ún. Kakukk-völgyben találtuk meg a növény 3 példányának összesen 10 virágzó hajtását. Az előfordulást fényképekkel dokumentáltuk. A növény lelőhelyét erdei ösvény választja el egy erdei tocsogótól. Július 14-én a területre visszatérve újabb 2 bajuszvirág tövet vettünk észre, így a két hét alatt a ritka orchidea mintegy 5 töről fakadó 14 szálát figyelhetjük meg. Az állomány közvetlenül erdei ösvény mellett helyezkedik el és főleg a hegyi kerékpárosok tettek kárt a növényekben.

HÓDÓR István (Balmazújváros)

2. *Inula helenium* L. és a *Sonchus palustris* L. újabb előfordulása a Dorog-piliscsévi medencében

2001. júliusában Piliscséven, a futballpálya déli oldalán, vízlevezető árokban 10-15 tő, éppen virágzó *Inula helenium* L. állományra figyeltem fel. Ugyancsak előfordult a templom közelében, árok szélén és felhagyott kertben is, itt legalább 15-20 tő virágzott. Egyéb fajok: *Symphytum officinale* +, *Angelica sylvestris* +, *Sisymbrium strictissimum* +1, *Cirsium vulgare* 1, *Eupatorium cannabinum* 3, *Calystegia sepium* 2, *Pastinaca sativa* subsp. *pratensis* 2, *Elymus caninus* 2, *Urtica dioica* 2, *Rubus fruticosus* +, *Lactuca serriola* +, *Lycopus europaeus* +1, *Lythrum salicaria* 1, *Ranunculus repens* 1 Az *Inula helenium* a Visegrádi-hegységben ritka [Tahi, Hegyesd felett: saját adat (FARKAS 1999)], a Pilis-hegységben régóta ismert nagyobb populációja Csobánka és Pilisszentkereszt között, a Kovácsi-patak mentén. Előfordul a Gerecsében is (Nagyegyháza: Váli-víz (FARKAS 1999)). A Dorog-piliscsévi medencére új adat! Bár állítólag többen is megfigyelték (magam 1991-ben láttam először), de senki sem publikálta ezt az adatot.

A közelben folyik a Csévi-patak és annak kissé degradált magaskórósa, ott a közel két méter magas *Sonchus palustris* L. nagyobb populációja fordult elő. Kísérőfajai: *Dipsacus laciniatus*, *Potentilla reptans*, *Galium uliginosum*, *Hypericum tetrapetrum*, *Mentha longifolia*, *Solidago canadensis*, *Eupatorium cannabinum*, *Cirsium canum*, *Potentilla anserina*, *Alopecurus pratensis*, *Calystegia sepium*, *Cirsium vulgare* var. *vestitum*, *Carex hirta*, *Angelica sylvestris*, *Ranunculus repens*, *Deschampsia caespitosa*, *Poa palustris*, *Sisymbrium strictissimum*. A faj a közelben, a piliscsabai Hosszú-réteken sem ritka, a közeli Gerecsében is előfordul, de piliscsévi adata új.

BÖHM Éva Irén (Budapest)

3. *Helichrysum arenarium* (L.) Moench. újrafelfedezése Pilisvörösváron

A *Helichrysum arenarium* (L.) Moench. nyílt homokpusztagyepekben és dolomitgyepekben előforduló védett növényfajunk. Egykor nem volt ritka, Budapest környékén sem, ma már azonban ritka fajnak számít.

2001. áprilisában a pilisvörösvári Ór-hegy mögött, a bánya feletti dolomitgyepben találtam meg 20-30 tőből álló kis populációját. Virágzását augusztus hó folyamán figyeltem meg. Ez a dolomitgyep azonban vastagon homokkal borított, nyugati kitettségű lejtőn található, ahol régebben több-kevesebb sikerrel *Pinus nigra* telepítésére is történt kísérlet. A MTM Növénytárának gyűjtemény tanúsága szerint DEGEN Á., FILARSZKY I. és KÜMMERLE J. B. gyűjtötte itt.

2001. augusztusában az esztergomi vasútvonallal párhuzamosan, az alagút bejáratának közelében, Pilisvörösvár és a piliscsabai Kopár-hágó között is megtaláltam egy kisebb populációját. Az alapközet itt is homok és dolomit.

BÖHM Éva Irén (Budapest)

4. *Cenchrus incertus* M. A. Curtis és *Tragus racemosus* (L.) All. vasúti sínek mentén

A közelmúltban számos közlemény [KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (1999), DANCZA I. (1999), NAGY (2000), SOMLYAY–LÖKÖS (2000), MOLNÁR V. A. et al. (2000), BÖHM (2001)] számolt be a *Tribulus terrestris* L. rohamos terjedéséről vasúti sínek mentén. A növény eredetileg száraz nyílt homokpuszta gyepek faja, míg itt többnyire közvetlenül a sínek melletti és közötti közúzalékon él. Ugyanilyen élőhelyen figyeltem meg két másik homoki fajt is. *Tragus racemosus* 2001. szeptember 9-én és 23-án találtam Füzesabonyban, a vasútállomáson valamennyi vágány mentén és Szolnokon szeptember 16-án a 4. vágány mellett, Nyíregyházán szeptember 22-én a 2., 8., 9., 10. és 11. vágány mellett, Karcagon október 5-én a 3. vágány mellett, Tárnokon október 6-án a 4. vágány mellett, Egerben november 4-én az 1. vágány mellett, Szegeden, a 3-as villamos vonalán, külterületen december 1-én (a villamospályát vasúti sín metszi és a közúzalék borítja). SIMON (1992) szerint a Középhegységben a Cserháttól a Bakonyig ismert (főleg a széleken), Dél-Zalában és Tolnában, a Kisalföldön, a Mezőföldön, a Duna-Tisza közén és a Nyírségben ismert. *Cenchrus incertus* 2001. augusztus 21-én találtam Füzesabonyban, az 1. vágány mellett, majd szeptember 15-én és 16-án Szolnokon a 4. és a 7. vágány mellett, szeptember 17-én Debrecenben a 8. és a 10. vágány mellett, Nyíregyházán szeptember 22-én az első vágányhoz csatlakozó vakvágány mellett. SIMON (1992) szerint a faj a Duna-Tisza közén, a Mezőföldön és Debrecen környékén elterjedt, illetve bizonytalan adata van Inotáról. Fontos, hogy Füzesabonyban a debreceni járatok döntően erre az 1. vágányra futnak be, vagy innen indulnak. A szolnoki egyedek éppen virágoztak, s ez később van, mint az irodalomban megadott júniustól augusztusig tartó időszak. MOLNÁR V. Attila (ex verb.) a *Cenchrus incertus*-t Budapesten, a Keleti pályaudvaron találta. Alapos keresés után sem találtam meg a két fajt Kisújszálláson, Gyöngyösön, Vámosgyörkön, Szerencsen, Andornaktályán, Sátoraljaújhelyen.

Minden bizonnyal a vasúthoz köthető a terjedésük. Könnyen lehet, hogy a királydinnyéhez hasonlóan néhány éven belül jócskán elterjednek az országban. A vasúti közúzalék legelterjedtebb fajai az állomásokon a *Tribulus terrestris* L., *Cynodon dactylon* (L.) Pers., *Polygonum aviculare* L. és az *Eragrostis pilosa* (L.) P. B., ezek mellett Nyíregyházán és Füzesabonyban tömeges a *Tragus*, másutt a két faj néhány tövel van jelen.

Mind a *Tragus*, mind a *Cenchrus* adventív faj Magyarországon (UJVÁROSI 1973; HUNYADI-BÉRES-KAZINCZI 2000), s száraz, nyílt homokpusztagyepekben, ezek degradátumaiban, parlagokon találtak maguknak életteret. A közelmúltban és a jövőben ehhez társulhat a vasúti sínek melletti terjedés.

Irodalom

- BÖHM É. (2001): A *Tribulus terrestris* L. agg. terjedése Budapesten és környékén. (Apró közlemények) – *Kitaibelia* 6(1): 211.
- DANCZA I. (1999): Florisztikai megfigyelések a Délnyugat-Dunántúli gyomvegetációján. – *Kitaibelia* 4(2): 319-327.
- HUNYADI K. – BÉRES I. – KAZINCZI G. (2000): Gyomnövények, gyomirtás, gyombiológia. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 633 pp.
- KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (1999): Adatok és kiegészítések a magyar flóra ismeretéhez. – *Kitaibelia* 4(2): 229-246.
- MOLNÁR V. A. – MOLNÁR A. – VIDÉKI R. – PFEIFFER N. – GULYÁS G. (2000): Néhány adat Magyarország flórájának ismeretéhez. – *Kitaibelia* 5(2): 297-303.
- NAGY J. (2000): Gyomflorisztikai adatok a Börzsöny-hegységből. – *Kitaibelia* 5(1): 201-204.
- UJVÁROSI M. (1973): Gyomnövények. – Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 833 pp.
- SOMLYAY L. – LÖKÖS L. (2000): A *Polycarpon tetraphyllum* L. Magyarországon, és további adatok Budapest gyomflórájához. – *Kitaibelia* 5(2): 305-306.
- SIMON T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. – Tankönyvkiadó, Budapest. 894 pp.

MOLNÁR Csaba (Gyöngyöstarján)

5. Megóvándó öreg fák a Nyugat-Dunántúlon

I. A Vasi-Hegyháton lévő Csipkerek község határában, az Öreg-hegyen lévő Újhegyi-dűlő gyümölcsösében álló hatalmas szelidgesztenyefára (*Castanea sativa* Mill.) 1997. október 28-án KÁLDY LAJOS szombathelyi festőművész hívta fel figyelmünket. A fa becsült kora 300-350 év. Kerülete mellmagasságban 620 cm. A 2 méter magasságban kettéágazó törzs két főágának kerülete az elágazás felett 510 cm, ill. 320 cm. Magassága 16 m, koronaátmérője É←→D 22 m, K←→NY 24 m. A fa alatti növényzetben *Castaneo-Quercetum* töredékes elemei ismerhetők fel. Egészségi állapota a mai beteg nyugat-magyarországi állományokhoz viszonyítva különösen jó.

II. Szombathelyen, a Kámoni Arborétum déli sarkánál, a Gyöngyös-patak bal partján, közterületen áll egy idős fekete bodza (*Sambucus nigra* L.), amely az idők folyamán kéttörzsű fává nőtt. Kora legalább 50-80 évre becsülhető. Az 1998. július 11-én történt állapotfelméréskor a 7 méter magas fa törzskerülete a talajszint feletti első elágazás alatt 152 cm, az egyes törzseké mellmagasságban 96 ill. 90 cm. Nagyon szép, szabályos gömb alakú, egészséges koronát visel, amelynek átmérője 8,2 méter.

III. A Vasi-Hegyháton lévő Petőmihályfa község határában az Öreg-hegy DNY-i végében, a Göbecse nevű területtel szomszédosan, a szőlőskertek utolsó borospincéje ÉK-i sarkán áll egy igen öreg, terebélyes fává nőtt kecskefűz (*Salix caprea* L.) porzós példánya. A hazai szakirodalomban nem lelni hozzá hasonló méretű egyedről adatot. Becsült kora min. 100 év – könnyen lehetséges, hogy hazánk (egyik) legidősebb kecskefűzfája él itt. 2000. június 18-án kerülete 70 cm magasságban 315 cm. E felett négy nagy ágra ágazik. Közülük kettő elszáradt, a megmaradtak közül a DNY-i kerülete az elágazásnál 150 cm, az ÉK-i ágé pedig 120 cm (sajnos a két élő ágon is mutatkoznak a száradás jelei). Magassága 8-10 m, koronaátmérője K<->NY 15 m, É<->D 10 m.

IV. Az utóbbi évtizedekben a Rába mentén egyre ritkábban találkozni olyan idős fekete nyárrakkal (*Populus nigra* L.), mint amilyenek a Rum községtől DK-re, az országúttól nem messze, a Rába jobb partjának puhafaligetében élő egyedek. Közülük a legnagyobbik kerülete 2000. július 18-án 720 cm.

A fenti fák közül az első háromról részletes állapotfelmérés készült (a fényképekkel illusztrált dokumentációk a szombathelyi Savaria Múzeum természetudományi osztályának adattárába kerültek), valamint párhuzamosan kezdeményezve lett a fák helyi természetvédelmi oltalom alá helyezése is. Ezt szerencsére mind az illetékes önkormányzatok, mind a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatósága támogatta. A csipkerekai szelídgesztenye (1998.I.5. / 1999.III.31.) és a petőmihályfai kecskefűz (2000.IX.8. / 2001.III.5.) időközben védelemet nyert, a szombathelyi fekete bodza (1999.II.19. / ...) esetében pedig ígéret (1999.V.31.) született erre (zárójelben a felterjesztés és a védetté nyilvánítás ideje).

BALOGH Lajos (Szombathely)

6. Csikófark a Cserhátban

2001. augusztus 10-én a Cserhát szélén levő Rád melletti Magas-hegyen az *Ephedra distachya* L. eddig ismeretlen állományára bukkantunk. A termőhely meredek, homokos domboldal, a hegy nagy részét sűrű, fiatal akác, illetve galagonya, vadrózsa, kökény alkotta sokszor áthatolhatatlan bozót borítja. Az *Ephedra* egyedek a bozótosok szobányi tisztásainak nyílt részein, padokon találhatók.

Az állományból természetes példányt gyűjtöttünk az MTM Növénytára részére.

Legközelebbi biztos előfordulásai innen légvonalban 15-20 km-re találhatók a Szentendrei-szigeten, és Dunakeszin (DOBAY 1994, 1999), az Északi középhegységből azonban nincs adata. SIMON (2000) új határozójában az előfordulások között említi a „Gödöllői-dv.”-et is, irodalmi hivatkozás nélkül.

A Magas-hegy meredek lejtőjének tisztásain az *Ephedra* mellett több érdekes faj is előfordul pl.: *Inula germanica* L., *Althaea hirsuta* L., *Crepis pulchra* L., *Silene dichotoma* EHRH., *Althaea pallida* W. et K., *Carthamus lanatus* L., *Crupina vulgaris* PERS. stb.

A hely igen nehezen megközelíthető, így ebből adódóan nem veszélyeztetett, azonban az oldal beakácosodása, cserjésedése rövid időn belül a faj eltűnéséhez vezethet.

Irodalom

- DOBAY P. (1994): A csikófark (*Ephedra distachya* L.) hazai állományának felmérése, javaslat aktív természetvédelmére – Diplomaterv, Sopron 1994 – Tilia 7: 7-15
 SIMON (2000): A magyarországi edényes flóra határozója. – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 976 pp.
 DOBAY P. (1999): Csikófark (*Ephedra distachya* L.)

BARINA Zoltán – PIFKÓ Dániel

7. A *Limodorum abortivum* (L.) Sw. a Gömör-Tornai karszton, és a *Dianthus superbus* (L.) előfordulása az Aggteleki Kavicszáton

2001. június 12-én – ragadozómadár fészekenlőzés során – a Gömör-Tornai karszton, Szendrő határában *Limodorum abortivum* (L.) Sw. már elvirágzott példányára bukkantam. A növény kb. 280 méter tszf. magasságban, nyugat-északnyugati kitértésű cseres-kocsánytalan tölgyes és bokorerdő határán volt a

Telekes-völgyben. A taxon előfordulása a Gömör-Tornai karszt hazai oldalán és az Aggteleki Nemzeti Parkban ezidáig nem volt ismert. A fajról június 25-én, természetes állapotban bizonyító fényképfelvételt készítettem. Ekkor a növény újabb példányát találtam meg a közelben.

2001. augusztus 15-én területbejárás során Aggtelektől délre, az ún. Kavicsháton lévő Fekete-tó-völgy kékerjés kocsánytalan tölgyesében *Dianthus superbus* (L.) virágzó polikormonjaira leltem. Csak a vonatkozó irodalom áttekintése során (amiben Sz. TÓTH Erika segítségét ezúton is köszönöm) derült fény arra, hogy a faj a területről már korábban – BUDAY Gábor által a Ragálytól északra fekvő Kovácsos-dombon (BUDAY 1979), SZOLLÁT György (SZOLLÁT 1994), majd SOMLYAY Lajos, LÓKÖS László és TÓTH Erika által az aggteleki Fekete-tó-völgyben tett (SOMLYAY – LÓKÖS 1998, 1999) előkerült. A *Dianthus superbus* Aggtelek környéki előfordulása FARKAS (1999), SIMON (1992) és SOÓ (1994-1980) műveiben nem szerepelt. Legközelebbi – széles körben ismert – lelőhelyei a Gödöllői-dombvidéken és a Nyírségben vannak.

Irodalom

- BUDAY G. (1979): Phytozoologische und ökologische Bearbeitung der Vegetation des Schottergebietes in der Umgebung von Aggtelek. I. Allgemeine Charakterisierung und die klimazonale Waldassoziation des Gebietes (Quercetum petraeae-cerris roboretum). – Acta Biol. Debrecina 16: 87-107
- FARKAS S. (ed. 1999): Magyarország védett növényei. – Mezőgazda Kiadó, Budapest.
- SIMON T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. Tankönyvkiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1964-1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve. I-VI. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOMLYAY L. – LÓKÖS L. (1998): Jelentés az Aggteleki Nemzeti Park területén kijelölt mintaterületeken, 1997-ben végzett botanikai állapotfelmérés eredményeiről. Kutatási jelentés. – MTM Növénytár, Budapest.
- SOMLYAY L. – LÓKÖS L. (1999): Jelentés az Aggteleki Nemzeti Park területén kijelölt mintaterületeken, 1998-ban végzett botanikai állapotfelmérés eredményeiről. Kutatási jelentés. – MTM Növénytár, Budapest.
- SZOLLÁT GY. (1994) Hosszútávú ökológiai kutatás az Aggteleki Nemzeti Park területén. Kutatási jelentés. – MTM Növénytár, Budapest.

BARTHA Csaba (ANPI)

8. Struccharaszt [*Matteuccia struthiopteris* (L.) Tod.] előfordulása Tiszabecsnél

2001. június 12-én GULYÁS Gergely, LESKU Balázs, MOLNÁR V. Attila és SRAMKÓ Gábor a *Matteuccia struthiopteris* (L.) Tod. öt, jól fejlett példányát találta Tiszabecsnél. A növények a Tisza árterén, a Szabó-füzes elgyomosodott puhafa-ligeterdejében találhatóak, a megtaláláskor egyikén sem voltak láthatóak sporofillumok. FINTHA I. (1994: Az Észak-Alföld edényes flórája. – Természetbúvár Alapítvány Kiadó, Budapest, 359 pp.) nem említi előfordulását a területen, kertekből sem jelzi. Ugyanakkor kiemel jó pár, a Tisza mentén a Kárpátokból idekerült fajt és valószínűsíti más hasonló fajok megjelenését is. Az előfordulást fényképekkel dokumentáltuk.

A növény spontaneitásának megítélése meglehetősen nehéz. A széllel könnyen terjedő propagulumai révén akár a közeli Tiszabecs kertjeiből – ahol mi is láttuk néhány példányát – kivadulhatott, ebben az esetben az itteni előfordulás szubspontánnak tekintendő. Ugyanakkor a Tisza felső szakasza mentén, Técső és Máramarosziget között tömeges a *Matteuccia struthiopteris* és a *Telekia speciosa* L. a folyó ligeterdeiben (LUKÁCS Balázs – GULYÁS Gergely ex verbis). Azaz elképzelhető, hogy az ártéren spontán a faj, és esetleg a kertbe is innen került.

SRAMKÓ Gábor (Bátonyterenye)

9. A keleti tüskemag előfordulása Szarvaskőn

2001. július 5-én a *Torilis ucranica* Sprenger in Roemer et Schultes egyedeit találtuk a Bükk-hegység nyugati részén található szarvaskői Vár-hegyen. A faj előfordulását sem VOJTKÓ (1996), sem VOJTKÓ (2001) nem említi a területről, így a flórára új fajjal állunk szemben. Az eurázsiai-mediterrán elemként számon tartott növény (SIMON et al. 2000) határozottan keleti elterjedésű, kontinentális jelleggel; Európában a délkeleti részeken (Balkán-félsziget, nyugaton Jugoszláviáig, északon lokálisan Lengyelország és hazánk területén) ismert (CANNON 1968). Így ennek a flóraelemnek előfordulása jól illeszthető a Délnyugati-Bükk flórájába, amely több szubmediterrán-kontinentális elem előfordulásáról nevezetes (lásd VOJTKÓ 2001). Hazánkban a növény előfordulásai a Matricum déli peremén [(Visegrád, Szentendre, Tokaj (SIMON l.c.))] ismertek.

A most megtalált lelőhely Szarvaskő község melletti Vár-hegyen, a csúcson elhelyezett kereszt környékén van, legtöbb példányt a hegy délkeleti kiszögellésén találtuk. A faj számos virágzó és termékes egyedét figyelhetünk meg a xerotherm tölgyesbe taposott ösvények és más zavart helyek, valamint szilikát-sziklagyeppek környékén. A növény határozottan nagyobb egyedszámban volt fellelhető a zavart, taposott helyeken. 2001. augusztus 10-én visszatérve a területre az egyedek java teljesen elszáradt, érett terméseik érintésre széthullottak, szétszóródtak, illetve az ember ruházatába akadtak. Ugyanakkor voltak példányok – főképp nagyobb, erősen elágazó egyedek – amelyeken bimbós és nyíló virágú ernyőcskék, valamint érett termések is megfigyelhetők voltak.

Az, hogy a faj az intenzív kutatások (VOJTKÓ 1996) ellenére nem ismertük innen, felveti a közelmúltban – esetleg antropochoria útján – történt betelepülés lehetőségét. Ugyanakkor a növényt sikerült meglelni a közeli Sirok község Vár-hegyén is, ami jelentheti azt, hogy a környéken a növény esetleg többfelé előfordul. Elképzelhető, hogy a nem feltűnő, csupán a vegetációs periódus egy-két hónapjában jellegzetes növényre a kutatók eddig nem figyeltek fel. Az új lelőhelyen a növényekről fényképfelvételek készültek.

Irodalom

- SIMON T. et al.(2000): A magyar edényes flóra értékelő táblázata. In: SIMON: A magyarországi edényes flóra határozója. – Tankönyvkiadó, Bp., pp.: 837–955.
- CANNON, J.F.M.(1968): *Torilis* Adanson. In: TUTIN, T.G. et al. (eds.): *Flora Europaea*. Volume 2. – University Press, Cambridge, pp.: 371–372.
- VOJTKÓ A. (1996): Szarvaskő vegetációja (Bükk hegység) és sziklagyepjeinek fitocönológiája. – *Bot. Közlem.* **83**(1-2): 7–25.
- VOJTKÓ A. (szerk., 2001): A Bükk hegység flórája. – Sorbus 2001 Kiadó, Eger. 340 pp.

SRAMKÓ Gábor (Bátonyterenye) – MOLNÁR V. Attila (Debrecen)

10. a magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana* Ledeb.) állományának újrafelfedezése a Dél-Börzsönyben

A fokozottan védett magyarföldi husáng előfordulása a nagymarosi Ördög-hegyen 1938 óta volt ismert, a túlszaporodott muflonállomány miatt azonban évtizedek óta kipusztultnak tűnt innen (vö. KALAPOŠ 1998). Egyetlen példányát 1998-ban Nagymaroson, a vasúti pálya meredek részsűjében találta NAGY József (1999: 66.).

2001. május 20-án a hegy déli lejtőjén két állományát találtuk. A hegygerinc felső szakaszán öt virágzó tövet, az alsó szakaszán 15 nyíló példányát láttuk. Utóbbiak közül két fő erősen vadragott volt. Júniusban a 13 termőre fordult példányt hálóval borítottuk be, ennek eredményeképpen az összes megfigyelt példány termést érlelt.

Irodalom

- KALAPOŠ T. (1998): A magyarföldi husáng (*Ferula sadleriana* Ledeb.) Pilis-tetői populációjának dinamikája. In: CSONTOS P. (ed.): *Sziklagyeppek szünbotanikai kutatása – Zólyomi Bálint professzor emlékének*. – Scientia Kiadó, Bp. pp.: 41-54.
- NAGY J. (1999): Adatok a Börzsöny-hegység flórájához III. – *Kitaibelia* **4** (1): 65-67.

BÉKEFI Andrásné (Pilisi Parkerdő Rt.) – BÉKEFI András (DINPI)

Helyreigazító közlemény

A BORHIDI Attila és BOTTA-DUKÁT Zoltán szerkesztésében, a MTA kiadásában, 2001-ben megjelent, „Ökológia az ezredfordulón III.” című kötetben a 93–96. oldalakon található „A Nyírségben élő védett és veszélyeztetett fajok génbanki kezelése, mesterséges szaporítása és populációbiológiai vizsgálata” című közlemény szerzője PAPP László (Debreceni Egyetem TTK Botanikus Kertje).